

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 14/2016-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí pléna 7. decembra 2016 predbežne prerokoval návrh Krajského súdu v Prešove v zastúpení predsedom senátu Mgr. Milošom Kolekom na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 130 ods. 1 písm. d) Ústavy Slovenskej republiky o súlade § 23 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov s čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

Návrh Krajského súdu v Prešove o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bol 2. októbra 2015 doručený návrh Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v zastúpení predsedom senátu Mgr. Milošom Kolekom na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) a čl. 130 ods. 1 písm. d) Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), o súlade § 23 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“) s čl. 20 ods. 4 ústavy.

2. Z návrhu vyplýva, že krajský súd ho podáva v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou vo veci odvolania proti rozsudku Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 28 C 51/09 z 28. mája 2014, ktorým okresný súd zamietol žalobu žalobcu, ktorou sa voči žalovaným (vlastníkom bytov v bytovom dome) domáhal priznania mu finančnej náhrady za obdobie od 23. februára 2007 do 20. februára 2009 za vecné bremeno zriadené na jeho pozemku podľa § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov pre účely výstavby bytového domu, v ktorom sa nachádzajú byty vo vlastníctve žalovaných. Podľa okresného súdu sa žalobca nemal právo domáhať tejto ochrany pred neoprávneným obmedzením svojho vlastníckeho práva zriadením vecného bremena, pretože k jeho zriadeniu nedošlo v čase vlastníctva žalobcu (ktorý sa stal vlastníkom spornej parcely v roku 2007 a zákon o vlastníctve bytov je účinný od roku 1993, pozn.), ale počas vlastníctva jeho právnej predchodkyne, takže žalobca by sa mohol domáhať ochrany núteného obmedzenia vlastníckeho práva zriadením vecného bremena, „... *ak by bol vlastníkom... v čase zriadenia vecného bremena. S poukazom na tieto skutočnosti a premlčanie nároku navrhovateľa súd návrh zamietol.*“.

3. Podané odvolanie proti zamietavému rozsudku okresného súdu žalobca odôvodnil aj tým, že vecné bremeno na jeho pozemku v prospech vlastníkov bytov bytového domu bolo zriadené priamo zákonom, a to konkrétne ustanovením § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov, a nie na základe zákona (t. j. nie na základe administratívneho rozhodnutia vydaného na základe zákonom ustanovených podmienok, pozn.), tak ako to predpokladá čl. 20 ods. 4 ústavy.

4. Keďže podľa krajského sudu „*Existencia vecného bremena na pozemku navrhovateľa je pre rozhodnutie v danej veci právne významná*“, krajský súd odvolacie konanie v danej veci vedené pod sp. zn. 8 Co 165/2014 uznesením z 27. augusta 2015 podľa § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku prerušil a vec predložil ústavnému súdu na posúdenie súladu § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov s čl. 20 ods. 4 ústavy, pričom krajský súd svoj návrh takto odôvodnil:

„Pokiaľ vecné bremeno podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov vzniklo platne, je vylúčený vznik bezdôvodného obohatenia

na strane odporcov, ale... len v uplatnení práva na náhradu za vzniknuté vecné bremeno, ktorá by v sebe zahŕňala aj náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva za celú dobu obmedzenia vlastníckeho práva.

Pokiaľ však vecné bremeno vzniklo v rozpore s ústavou SR, mal by navrhovateľ (za splnenia ďalších podmienok) právo na náhradu za užívanie svojej nehnuteľnosti odporcami. Jeho právo by v takomto prípade nebolo premlčané.

Pri posúdení platnosti vzniku vecného bremena podľa názoru Krajského súdu v Prešove nie je možné prehliadať nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky PL ÚS 38/95 z 03.04.1996 a PL. ÚS 4/2000 zo 04.07.2000, ktorými v odvolaní argumentuje navrhovateľ. Z oboch týchto náleзов vyplýva, že nútené obmedzenie vlastníckeho práva nemôže vzniknúť priamo zákonom, ale len na základe zákona. V danom prípade vecné bremeno podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. vzniklo priamo zákonom. ...

... vecné bremeno nemôže vzniknúť priamo zákonom, ale v každom prípade musí vzniknúť na základe zákona - teda zákon určí orgán oprávnený uskutočniť vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva a stanoví podmienky núteného obmedzenia vlastníckeho práva. Musí sa tak udiat' vo verejnom záujme, v nevyhnutnej miere a za primeranú náhradu.“

5. Vzhľadom na uvedené krajský súd navrhuje, aby „... Ústavný súd rozhodol nálezom tak, že ustanovenie § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov nie je v súlade s čl. 20 ods. 4 Ústavy SR.“

6. Podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy ústavný súd rozhoduje o súlade zákonov s ústavou... a s medzinárodnými zmluvami, s ktorými vyslovila súhlas Národná rada Slovenskej republiky a ktoré boli ratifikované a vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom.

7. Ústavný súd každý návrh na začatie konania v akomkoľvek druhu konania pred ním podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne

prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dané dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť. Ak takéto nedostatky, resp. dôvody na odmietnutie ústavný súd nezistí pri predbežnom prerokovaní návrhu podľa § 25 ods. 3 zákona o ústavnom súde, návrh prijme na ďalšie konanie a v rozhodnutí o veci samej sa vysloví (ne)ústavnosť právneho predpisu (alebo jeho ustanovenia).

8. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zistil, že na jeho prerokovanie má ústavou danú právomoc, návrh má predpísané náležitosti, je podaný oprávnenými osobami a nie je neprípustný. Súčasne sa však ústavný súd pri predbežnom prerokovaní návrhu zaoberal otázkou, či tento návrh nie je zjavne neopodstatnený, pretože aj v konaní o súlade označeného ustanovenia napadnutého právneho predpisu s označeným článkom ústavy môže zaujať názor, že návrh treba odmietnuť ako zjavne neopodstatnený (m. m. PL. ÚS 5/05, PL. ÚS 15/08, PL. ÚS 10/09).

9. Podľa § 18 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde ústavný súd začne konanie, ak návrh podá súd, v súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou. To konkrétne znamená, že všeobecný súd je oprávnený napadnúť iba také ustanovenie zákona, ktorého použitie (teda nutnosť subsumpcie zisteného skutkového stavu pod právnu normu vyjadrenú v danom ustanovení) možno v konaní pred všeobecným súdom rozumne očakávať (PL. ÚS 12/2012, PL. ÚS 6/2014).

10. Z citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde vyplýva, že v rámci konkrétnej kontroly ústavnosti napadnutého zákonného ustanovenia v konaní podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) zákona o ústavnom súde, iniciovaného všeobecným súdom, môže dôjsť iba v súvislosti s potrebou všeobecného súdu rozhodnúť o konkrétnej veci, na rozhodnutie

o ktorej je potrebné toto zákonné ustanovenie aplikovať. Z návrhu krajského súdu, ako aj zo spisu vedeného krajským súdom pod sp. zn. 8 Co 165/2014 vyplýva, že v predmetnom konaní sa žalobca žalobným návrhom domáha priznania mu finančnej náhrady za určité časové obdobie od vlastníkov bytov v bytovom dome postavenom na jeho pozemku z titulu zriadenia vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov.

11. Podľa § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov ak vlastník domu nie je vlastníkom pozemku, vzniká k pozemku právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré sa zapíše do katastra nehnuteľností.

12. Podľa čl. 20 ods. 4 ústavy vyvlastnenie alebo nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné iba v nevyhnutnej miere a vo verejnom záujme, a to na základe zákona a za primeranú náhradu.

13. Podľa ústavného súdu v súvislosti s rozhodovacou činnosťou krajského súdu vo veci vedenej pod sp. zn. 8 Co 165/2014 žalobca v žalobnom petite nespochybňuje zriadenie vecného bremena ako takého, t. j. nedomáha sa jeho zrušenia z titulu jeho neústavnosti, ale toto vecné bremeno akceptuje ako fakt a v súvislosti s jeho zriadením sa v konaní pred všeobecnými súdmi domáha iba priznania mu akejsi finančnej satisfakcie (odplaty) za jeho zriadenie a za užívanie jeho pozemku.

14. Podľa rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 37/2015 „Všeobecný súd je oprávnený napadnúť len také ustanovenie zákona, ktorého použitie (teda nutnosť subsumpcie zisteného skutkového stavu pod právnu normu vyjadrenú v danom ustanovení) možno v konaní pred všeobecným súdom rozumne očakávať (PL. ÚS 12/2012); predpokladom je teda tzv. prejudicialita napadnutej normy v konaní všeobecného súdu. Prejudicialita chýba, ak je zjavné, že aplikácia napadnutého ustanovenia v konaní všeobecného súdu neprichádza do úvahy, napríklad aj preto, že nie sú splnené procesné podmienky (porov. rozhodnutie PL. ÚS 7/04). V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu, podľa ktorej sú to všeobecné súdy, ktoré sú primárne zodpovedné za výklad podústavného práva, je nepochybne v prvom rade úlohou všeobecného súdu,

ktorý podáva ústavnému súdu svoj návrh, aby posúdil prejudicialitu napádaného ustanovenia a na účely konania pred ústavným súdom ju náležite odôvodnil. Ústavný súd si však vo svojej už citovanej judikatúre od počiatku vyhradzuje právo tieto závery všeobecného súdu pri predbežnom prerokovaní jeho návrhu preskúmať a samostatne posúdiť splnenie podmienok konania pred všeobecným súdom, ako aj prejudicialitu (aplikovateľnosť) napadnutého ustanovenia vo veci, z ktorej návrh všeobecného súdu vzišiel (porov. napríklad PL. ÚS 12/2012, ods. 31 až 34, PL. ÚS 3/2014).

15. Vzhľadom na uvedené podľa názoru ústavného súdu akýkoľvek výrok ústavného súdu, či už o súlade alebo o nesúlade § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov s čl. 20 ods. 4 ústavy, nebude mať vplyv na rozhodnutie všeobecných súdov v tejto veci, ktorých zákonnou úlohou v súlade so žalobným petitom nie je rozhodnúť o ústavnosti zriadenia vecného bremena a prípadne o jeho zrušení, ale ich úlohou je rozhodnúť a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodniť v tom smere, či žalobcovi prináleží alebo neprináleží ním požadovaná finančná náhrada za vecné bremeno zriadené podľa § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov v intenciách čl. 20 ods. 4 ústavy (rozhodnutie môže byť následne v intenciách žalobného petitu objektom kontroly ústavnosti v konaní podľa čl. 127 ústavy, pozn.).

16. Podľa ústavného súdu je napadnuté ustanovenie zákona o vlastníctve bytov bez významu aj vzhľadom na úpravu problematiky vecných bremien v Občianskom zákonníku (§ 151n a nasl.), takže rovnaká situácia by bola aj v prípade, ak by namietané ustanovenie v zákone o vlastníctve bytov chýbalo (PL. ÚS 12/2012).

17. Inými slovami, krajským súdom iniciované konanie o súlade podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) ústavy nesúvisí s jeho rozhodovacou činnosťou, tak ako to očakáva a vyžaduje § 18 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde, preto ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. decembra 2016